

**Záznam z 1. zasadnutia  
Rady vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím,  
ktoré sa uskutočnilo dňa 18. októbra 2022 o 13.00 hod. online**

---

V zmysle čl. 10 ods. 6 Štatútu Rady vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím sa zasadnutie uskutočnilo online formou.

### **1. Otvorenie**

1. zasadnutie Rady vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím otvorila pani štátna tajomníčka Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „MPSVR SR“) PhDr. Soňa Gaborčáková. Všetkých privítala v jej mene aj v mene predsedu rady ministra práce, sociálnych vecí a rodiny SR na 1. zasadnutí rady.

Vyjadрила potešenie, že koncom júna 2022 vláda schválila transformáciu Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím na Radu vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím, čím sa docielilo posilnenie postavenia na úroveň samostatného poradného orgánu vlády SR. Prítomných informovala, že v zmysle prechodných a záverečných ustanovení štatútu rady, doterajší členovia zaniknutého Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím sa automaticky stali členmi Rady vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím (ďalej len „rada“) a vzhľadom na to budú všetkým zaslané menovacie dekréty.

Ďalej uviedla, že v zmysle štatútu sa rada rozrástla o nových členov s hlasovacím právom a to o Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a Slovenský Červený kríž. Taktiež o prizývaných zástupcov bez hlasovacieho práva a to o zástupkyňu Rady vlády SR pre duševné zdravie, o zástupcu komisára pre deti a o zástupcu Kancelárie verejného ochrancu práv. Dodala, že pevne verí, že teraz po transformácii sa bude podstatne lepšie dariť riešiť problematiku životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím a to na tej najvyššej úrovni.

#### **➤ Kontrola uznášaniaschopnosti výboru**

Tajomníčka rady PhDr. Mária Homolová vykonala kontrolu uznášaniaschopnosti. Podľa čl. 10 ods. 3 Štatútu rady je rada spôsobilá zasadať a uznášať sa, ak je prítomná nadpolovičná väčšina všetkých členov rady a zároveň nadpolovičná väčšina komory za mimovládne neziskové organizácie. Rada bola počas celého zasadnutia uznášaniaschopná.

#### **➤ Schválenie návrhu programu zasadnutia**

Po otvorení zasadnutia a kontrole uznášaniaschopnosti rady sa schvaľoval program 1. zasadnutia rady. Členovia rady dostali priestor na uplatnenie pripomienok k navrhovanému programu.

Do bodu Rôzne navrhla zaradiť tajomníčka rady informáciu k zákonu o profesionálnych náhradných rodičoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorú má pripravenú na odprezentovanie Ivana Mrázková, riaditeľka odboru stratégie sociálnej ochrany detí a rodiny MPSVR SR.

Tajomníčka rady PhDr. Mária Homolová ďalej prítomných informovala, že v čase, keď sa zostavoval návrh programu zasadnutia, požiadala členka rady Mgr. et Mgr. Jana Filipová, ktorá zastupuje skupinu osôb so stratou sluchu, ktorých primárnou formou komunikácie je posunkový jazyk o zaradenie podnetu vo veci tlmočnickej služby. Uvedený podnet bol prediskutovaný s PhDr. Miroslavom Cangárom, PHD., riaditeľom odboru sociálnych služieb

MPSVR SR, ktorý navrhol, aby tento podnet tajomníčka rady odstúpila odboru sociálnych služieb za účelom prediskutovania v Pracovnej skupine na zmenu financovania sociálnych služieb, ktorú má v gescii odbor sociálnych služieb MPSVR SR a až potom bude v tejto veci odprezentovaná informácia na zasadnutí rady.

Program bol jednomyselne schválený.

## **2. Návrh Rokovacieho poriadku Rady vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím**

Predsedajúca zasadnutiu pani štátna tajomníčka MPSVR SR PhDr. Soňa Gaborčáková informovala, že návrh Rokovacieho poriadku sa predkladá z dôvodu, že výbor bol transformovaný na radu a vyzvala prítomných, či majú záujem uplatniť pripomienky k návrhu rokovacieho poriadku. Nikto neuplatnil žiadne námietky.

### **Záver:**

Rada vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím schválila jednohlasne Rokovací poriadok Rady vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím.

### **Ref:**

Uznesenie Rady vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím č. 2 zo dňa 18. októbra 2022.

## **3. Kontrola plnenia uznesení**

K uzneseniu Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím č. 98 zo dňa 29. marca 2022 k Eliminácii potenciálneho rizika požiaru a ohrozenia zdravia a životov prijímateľov a zamestnancov sociálnych služieb v DSS sa vyjadril riaditeľ odboru krízového manažmentu a bezpečnosti MPSVR SR Ing. Ján Hudák, PhD., ktorý uviedol, že k tejto otázke sa uskutočnilo viacero sedení. Posledné sedenie bolo na Ministerstve spravodlivosti SR, kde sme deklarovali, že na MPSVR SR sme súčinní a pripravení v tej veci pomáhať a konať, ale nemáme kompetenčný zákon na to, aby my sme boli zriaďovateľom alebo vedúcim riešenia tohto problému. Poslali sme oficiálne stanovisko Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR pánovi štátnemu tajomníkovi Ministerstva spravodlivosti SR pánovi Dostálovi, kde sa potvrdilo ústne vyjadrenie, ktoré bolo za MPSVR SR odprezentované na zasadnutí výboru. V súčasnej dobe je stanovisko také, ako sme deklarovali na zasadnutí výboru dňa 29. marca 2022.

PhDr. Iveta Mišová, členka rady zastupujúca skupinu organizácií osôb s mentálnym postihnutím zareagovala na vyjadrenie pána Hudáka, že výsledok uvedeného stretnutia pozná. Chce sa spýtať, čo ďalej, keď nechce pán minister prevziať vedenie skupiny. Asi by mala rada poprosiť vládu, aby riešila tento problém - kto by prevzal vedenie pracovnej skupiny, aby nezostalo predmetné uznesenie výboru visieť vo vzduchoprázdne.

Ing. Ján Hudák, riaditeľ odboru krízového manažmentu a bezpečnosti MPSVR SR zareagoval, že nemá mandát na to, aby stanovil kto by mal prevziať vedenie takejto pracovnej skupiny. Vysvetlil, že za MPSVR je také stanovisko, že MPSVR SR nemá mandát na to, aby viedlo takúto skupinu. Vyargumentovali sme, prečo nemáme mandát a je to potrebné túto vec ďalej riešiť iným spôsobom.

Podpredseda rady RNDr. Branislav Mamojka, CSc. uviedol, že ako rada by sme mali trvať na tom, že uznesenie, ktoré sme prijali je platné a s kontrolou plnenia uznesenia nie sme spokojní a žiadame, aby bola ustanovená takáto pracovná skupina aj pod iným vedením. Netrváme na tom, že to má byť MPSVR SR, môže to byť napríklad aj MV SR. Doplnil, že nedávno bol v MPK

návrh zákona o integrovanom záchrannom systéme, ktorý zavádza ďalšie novinky, možno by sa dal tento problém aspoň čiastočne pokryť v rámci tohto zákona. Na záver dodal, že nepovažuje toto uznesenie za splnené a odporúča prijať riešenie v zmysle prijatého uznesenia výboru č. 98.

Štátna tajomníčka MPSVR SR PhDr. Soňa Gaborčáková dodala, že sa vráti k tejto téme na porade vedenia, či pán minister nevidí nejakú inú možnosť, ako tieto veci posunúť. Bude ho informovať, aké odzneli na zasadnutí rady námietky a návrhy a uvidí, aké možnosti sa otvoria.

Podpredseda rady RNDr. Branislav Mamojka, CSc. poďakoval pani štátnej tajomníčke.

#### **Záver:**

Rada vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím zobrala informáciu na vedomie.

#### **4. Návrh na zavedenie evidencie osôb so špecifickými potrebami pre prípady rizikových situácií, núdzových humanitárnych situácií a živelných pohrôm**

Štátna tajomníčka MPSVR SR PhDr. Soňa Gaborčáková odovzdala slovo podpredsedovi rady RNDr. Branislavovi Mamojkovi, CSc., nakoľko on požiadal o zaradenie bodu do programu.

Podpredseda rady RNDr. Branislav Mamojka, CSc. uviedol, že ide o problém, ktorý považujú za vážny už dlhodobo. Pokúsili sa ho v zjednodušenom formáte zaradiť do Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím. Tento návrh nebol akceptovaný a bolo vyslovených niekoľko otázok, že ako by to malo byť realizované. V tom čase zistili, že tento problém je riešený už v Českej republike v zákone o požiarnej ochrane v paragrafe, ktorý hovorí o takejto evidencii ľudí a je možnosť sa registrovať v jednotlivých krajov do evidencie, ktorá je k dispozícii záchranným systémom. Ďalej uviedol, že si dovoľil spísať odôvodnenie tohto návrhu, pretože máme veľa ľudí s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorí z rôznych dôvodov nemôžu a ani nevedia správne reagovať. Sú to napr. osamelo žijúci nevidiaci a nepočujúci ľudia, osoby s mentálnym postihnutím, autisti, imobilní ľudia, alebo osoby žijúce v prostredí, z ktorého sa nevedia dostať von, aj keby mali prostriedok na mobilitu. Je potrebné, aby bolo jasné, že keď tento človek volá na záchranné centrum, že mu je treba pomôcť. Aby aj záchranné zložky, ktoré budú vyslané na miesto, kde sa niečo stane, aby vedeli, že v takomto dome žijú osoby, ktoré potrebujú špeciálnu pomoc. Ďalej uviedol, že bol v medzirezortnom pripomienkovom konaní zaradený materiál o integrovanom záchrannom systéme. V rámci MPK sa neodvážili takúto novú vec zaradiť bez predchádzajúceho prerokovania. Na záver uviedol, že si veľmi rád vypočuje stanoviská konkrétnych rezortov.

Adam Regec, sekcia krízového riadenia, Ministerstvo vnútra SR – prítomných informoval, že sa stretol s pánom Mamojkom na rozporovom konaní, keď bola predložená zásadná pripomienka k aktualizácii Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím. Uviedol, že rezort vnútra je ochotný hľadať vecné riešenia. Majú už určité nápady, ktoré by chceli prediskutovať na užšom fóre.

Sekcia krízového riadenia Ministerstva vnútra SR (ďalej len „MV SR“) vníma návrh ako potenciálne prínosný pre ochranu zraniteľných skupín obyvateľstva, napríklad osôb so zdravotným postihnutím a osamele žijúcich seniorov, ktorí si vyžadujú osobitnú pozornosť záchranných zložiek, štátnych orgánov a samosprávy počas mimoriadnych udalostí, nakoľko ich schopnosť rozpoznať ohrozenie, ako aj schopnosť správne naň zareagovať môže byť obmedzená. Ide o komplikovanú tému, ktorá si vyžaduje podrobné zadefinovanie požiadaviek ohrozených skupín obyvateľstva, určenie postupov záchranných zložiek pri vyhľadávaní a starostlivosti

o dobrovoľne vhodného technického a procesného riešenia databázy zabezpečujúceho jednoduché vkladanie a aktualizáciu údajov o dobrovoľne registrovaných osobách, včasné a adresné sprístupňovanie údajov záchranným zložkám, štátnym orgánom a prípadne samospráve počas mimoriadnych udalostí. V neposlednom rade je potrebné zabezpečiť súlad s predpismi upravujúcimi ochranu osobných údajov a preveriť, či nie je potrebné vykonať legislatívne zmeny.

Dodal, že z iniciatívy pána Mamojku sme boli oboznámení aj s legislatívnou úpravou dobrovoľnej databázy osôb v Českej republike, ktorú vnímame ako jedno z východísk pri hľadaní riešenia v Slovenskej republike. Rezort vnútra je pripravený rokovať so zástupcami osôb so zdravotným postihnutím a s dotknutými ministerstvami o návrhu vecného riešenia, tak aby bola zabezpečená čo najvyššia pridaná hodnota pri ochrane života a zdravia ohrozených osôb.

Ing. Peter Čvapek, MBA, generálny riaditeľ sekcie zdravia, Ministerstvo zdravotníctva SR, ktorý sa zúčastnil v zastúpení štátnej tajomníčky Ministerstva zdravotníctva SR (ďalej len „MZ SR“) uviedol nasledovné vyjadrenie:

V rámci plnenia úloh k Národnému programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030 bola 1. januára 2018 spustená aplikácia zasielania SMS na linku 112 na území Slovenskej republiky. SMS na číslo tiesňového volania 112 je určená predovšetkým pre sluchovo znevýhodnených občanov, ale aj pre prípady, keď sa niekto ocitne v tiesni, prípadne je svedkom mimoriadnej udalosti alebo trestného činu a nie je možné privolať pomoc volaním na číslo tiesňového volania 112. Za rok 2021 bolo na tiesňovú linku 112 doručených 19904 sms správ.

Zároveň je na území Slovenskej republiky dostupná aplikácia 155.sk, ktorá dokáže lokalizovať miesto, kde sa nachádza volajúci a pre nepočujúcich ponúka možnosť zaslať núdzovú správu. Aplikácia je zdarma a funguje pre celé územie SR.

Uvedomujú si, že v rámci MZ SR by sa ťažko tvorila databáza, nakoľko na ministerstve máme názor, že by táto úloha mala byť pravdepodobne v gescii MV SR. Ak bude potrebná súčinnosť zo strany MZ SR vedia sa zapojiť a podieľať sa.

Ján Vágner, riaditeľ odboru krízového riadenia, Ministerstvo obrany SR – uviedol, že sa prikláňa na stranu pána Regeca, ktorý podal podrobné informácie. Prítomných oboznámil, že stanovisko rezortu obrany je také, že nenamietajú vytvorenie takejto evidencie.

Požiadala ale o vypustenie Ministerstva obrany SR (ďalej len „MO SR“) z návrhu uznesenia, z časti, kde sa odporúča, aby MO SR spolupracovalo pri príprave legislatívneho návrhu. Odôvodnenie je také, že nakoľko Ozbrojené sily SR v zmysle Zákona č. 129/2002 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme v znení neskorších predpisov pôsobia ako ostatná záchranná zložka, znamená to, že to nie je ich primárna úloha poskytovať pomoc v tiesni napr. osobám so zdravotným postihnutím, pretože oni budú pôsobiť len ako ostatná záchranná zložka a nikdy nebudú v priestore veliť a ani nebudú mať riadiace funkcie. V súvislosti s písomným vyjadrením pána Mamojku uviedol, že je treba evidencia, ktorá bude slúžiť operačným strediskám. MO SR nemá tiesňové číslo a nikdy nebude privolané na riešenie situácie. Podieľať sa budú v prípade, keď vláda rozhodne, že sa Ozbrojené sily použijú. Jedná sa o dosť zdĺhavý proces. Čo sa týka prípravy príslušnej legislatívy, Ministerstvo obrany SR je vždy súčasťou tvorby zákona tak, ako každé iné ministerstvo a to minimálne v MPK, v rámci ktorého sa vyjadria. Na záver uviedol, že ozbrojené sily sa nedostanú k takýmto dátam a takéto dáta nevedia ani využiť.

Podpredseda rady RNDr. Branislav Mamojka, CSc.- súhlasil s vypustením MO SR z návrhu uznesenia.

Ing. Ján Hudák, riaditeľ odboru krízového manažmentu a bezpečnosti MPSVR SR uviedol, že z pohľadu MPSVR SR má uvedený návrh ráció. Aj v súčasnej dobe zariadenia sociálnych služieb, alebo my na MPSVR SR úzko spolupracujeme s požiarnym záchranným zborom, kde dopredu avizujeme, koľko máme zdravotne postihnutých v prípade mimoriadnej udalosti alebo inej evakuácie. Informáciu posúvame z toho dôvodu, aby zložky, ktoré sa podieľajú na záchrane sa vedeli pripraviť na riešenie činnosti.

K návrhu pána Mamojku povedal, že si myslí, že evidencia, by mala byť na dobrovoľnej báze. Kto by mal záujem o nahlásenie údajov, dal by písomný súhlas, že údaje sa môžu používať. Myslí si, že údaje by mali byť posunuté na Integrovaný záchranný systém, pretože najviac udalostí prebieha cez tieto zložky. Pre nich je výhodné, keď vedia na aký zásah idú, čo ich tam čaká, kto sa tam nachádza a na základe toho vedia dopredu pripraviť pomoc pri záchrane v prípade ohrozenia zdravia a života.

PharmDr. Katarína Kluková, členka rady zastupujúca skupinu organizácií osôb so sluchovým postihnutím (skupina osôb so stratou sluchu, ktorých primárnou formou komunikácie je národný hovorený jazyk s využitím kompenzačných a zdravotníckych pomôcok) – zareagovala, že zriadenie databázy je nevyhnutné, súhlasí si tým, že registrácia by mala byť na dobrovoľnej báze. Ďalej uviedla, že v prípade osôb so sluchovým postihnutím a mentálnym postihnutím je veľký problém pri komunikácii počas krízových situácií, nakoľko nepočujú a nevedia sa orientovať.

Mgr. et Mgr. Jana Filipová, členka rady zastupujúca skupinu organizácií osôb so sluchovým postihnutím (skupina osôb so stratou sluchu, ktorých primárnou formou komunikácie je posunkový jazyk) – poďakovala pánovi Mamojkovi za tento návrh. Myslí si, že práve týmto návrhom chceme docieľiť to, aby sa uplatnili špeciálne pravidlá a postupy. Z vlastných skúseností vie, že keď nepočujúci písali cez aplikáciu sms správu, tak z operačného strediska bola doručená veľmi rozsiahla sms správa, ktorej nepočujúci nemá možnosť rozumieť. Osoby so sluchovým postihnutím sú rôzne a niektorí nevedia odpovedať na doručené otázky. Je veľa nepočujúcich, ktorí nevedia písať ani rozprávať. Spýtala sa, že ak sú zabezpečené sms správy, či je zabezpečenie aj tlmočenie do posunkového jazyka. Prečo nemôže fungovať aj online záchranná služba, napr. videohovory? Toto sú špecifické potreby, ktoré treba riešiť.

Mgr. Martina Matejková, MPH, Ministerstvo vnútra SR - prítomných informovala, že návrh bol prezentovaný aj Hasičskému a záchrannému zboru a vyjadril sa k nemu pán prezident Ing. Pavol Mikulášek nasledovne: Prezídium Hasičského a záchranného zboru k legislatívnej úprave Zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších predpisov v rámci zapracovania registrácie osôb so zdravotným postihnutím pre účely poskytovania rýchlej pomoci v tiesni poskytuje nasledovné stanovisko: Stav tiesne je definovaný v § 2 ods. 2 písm. a) Zákona č. 129/2002 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme v znení neskorších predpisov a spadá do vecnej pôsobnosti sekcie krízového riadenia Ministerstva vnútra SR. Zriadenie databázy, do ktorej sa budú dobrovoľne registrovať osoby so zdravotným postihnutím, ktoré by mohli potrebovať špeciálnu pomoc v krízových situáciách, by preto malo byť zohľadnené v zákone č. 129/2002 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme v znení neskorších predpisov, a nie v zákone č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších predpisov. V závere dodávame, že Hasičský a záchranný zbor je tomuto návrhu naklonený a je pripravený poskytnúť súčinnosť pri kreovaní finálneho znenia predmetného návrhu.

Ing. Oľga Reptová, Únia miest Slovenska - podporila tento návrh od pána Mamojku, nakoľko je veľmi potrebný a dôležitý. Je presvedčená, že takáto evidencia splní svoj účel. Unia miest sa určite prikloní k spolupráci a participácii. Myslí si, že by bola potrebná aj spolupráca s úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny, pretože majú svoju evidenciu osôb so zdravotným postihnutím.

Adam Regec, sekcia krízového riadenia, Ministerstvo vnútra SR – začal témou SMS na číslo tiesňového volania 112, pretože táto téma rozpútala určitú diskusiu. Zopakoval, že možnosť zasielať SMS na číslo tiesňového volania 112 bola spustená 1. januára 2018 ako súčasť tzv. alternatívneho prístupu k službám pomoci v tiesni a je určená predovšetkým pre sluchovo znevýhodnených občanov a pre osoby so závažnými poruchami reči, ktorí pred zavedením služby nemali možnosť si sami privolať pomoc a ktoré boli do spustenia tejto služby odkázané na prípadnú pomoc a všímavosť okolia. Okrem tejto primárnej skupiny je SMS na 112 vhodnou alternatívou tiesňovej komunikácie pre všetky osoby, pre ktoré by hlasový hovor mohol znamenať vystavenie sa ohrozeniu – obeť domáceho násillia, svedkovia páchania trestných činov, informovanie o hľadaných osobách a podobne. SMS na 112 je teda určená aj pre prípady, keď sa občan alebo niekto v jeho okolí ocitne v tiesni alebo je svedkom mimoriadnej udalosti, trestného činu alebo všeobecne pri ohrození života a zdravia a nie je možné privolať pomoc hlasovým volaním na číslo tiesňového volania 112. SMS na 112 píšú zhruba v rovnakom pomere nepočujúci aj počujúci oznamovatelia. Nepočujúci využívajú SMS na 112 najčastejšie na nahlasovanie akútnych zdravotných problémov, ale vyskytli sa aj prípady hlásenia nezvestnosti blízkej osoby, ďalej hlásenia o dopravnej nehode prípadne nahlásenie podozrenia na falošnú zbierku práve pre nepočujúce osoby. Počujúci občania využívajú SMS na 112 predovšetkým na nahlásenie páchania domáceho násillia alebo ak sú obeťami alebo svedkami iných trestných činov a nemôžu hovoriť.

Zasielanie SMS na číslo tiesňového volania 112 je bezplatné a je možné z akéhokoľvek mobilného telefónu, v ktorom je vložená SIM karta niektorého z na Slovensku pôsobiacich telekomunikačných operátorov. Po doručení SMS na územne príslušné koordinačné stredisko integrovaného záchranného systému príde odosielateľovi z čísla tiesňového volania 112 potvrdenie, že SMS bola doručená. Potvrdenie znamená, že operátor čísla tiesňového volania 112 už tieseň rieši a nie je potrebné zasielať SMS opakovane. Podľa toho o akú udalosť pôjde, operátor čísla tiesňového volania 112 v prípade potreby môže ešte formou spätnej SMS klásť otázky (preto je dôležité už pri písaní prvotnej SMS na 112 si vypnúť "zvonenie"), aby získal informácie nevyhnutné pre poskytnutie pomoci a vyslanie zložiek integrovaného záchranného systému. Operátor 112 tiež bude dávať pokyny na ochranu života a zdravia alebo majetku občanov a ochranu života a zdravia alebo majetku ľudí vašom okolí.

Pri písaní SMS je potrebné sa upokojiť a sústredene napísať hlavne:

- Čo sa stalo? (napríklad: napadnutie, zdravotný problém, úraz, dopravná nehoda, požiar, a iné).
- Kde sa stalo? (napíšte kam je potrebné vyslať pomoc, najlepšie adresu vrátane názvu obce, alebo záchytný bod ako napr. križovatka, alebo iný orientačný bod).

V súvislosti so zavedením SMS na 112 vydalo MV SR propagačný materiál a je distribuovaný sluchovo znevýhodneným občanom, ale aj občanom vo všeobecnosti napríklad pri konaní Dňa čísla tiesňového volania 112 a podobne. Sekcia krízového riadenia veľmi úzko spolupracuje so samotnými asociáciami sluchovo postihnutých, ktorých zástupcovia školia operátorov 112 ako komunikovať so sluchovo znevýhodnenými občanmi. Taktiež v spolupráci s asociáciami sluchovo postihnutých bolo natočené inštruktážne video pre sluchovo znevýhodnených občanov v posunkovej reči - kedy a ako písať na 112.

Informácie o volaniach na 112, eCall volaniach a SMS na 112, ako napríklad štatistiky za uplynulý mesiac, priebežne zverejňujeme aj na facebooku na stránke <https://www.facebook.com/Kr%C3%ADzov%C3%A9-Riadenie-282991019236005/>.

Na záver dodal, že si myslí, že nie je najvhodnejšou cestou riešiť zavedenie evidencie legislatívnou cestou. Mala by byť evidencia vedená online s nutnosťou ročnej aktualizácie, aby bolo jasné, že tieto osoby sa skutočne zdržujú na uvedených miestach. Bude potrebné diskutovať aj o technických detailoch, ktoré navrhuje prediskutovať na užšom fóre.

Mgr. Darina Ondrušová, PhD., Inštitút pre výskum práce a rodiny- uviedla, že sa zamýšľa sa nad tým, či by mala byť databáza dobrovoľná a to z takého dôvodu, že si myslí, že bude pomerne obtiažna informovanosť ľudí, ktorých by sa toto mohlo potenciálne týkať. Aby sa vôbec dozvedeli, že sa do takejto databázy môžu vôbec prihlásiť. Bude to relevantné nielen pre ľudí, ktorí sa môžu do databázy sami prihlásiť, ale aj pre ľudí s vysokým stupňom odkázanosti na pomoc inej osoby, ktorí žijú v domácom prostredí. Ďalej je tam aj otázka aktuálnosti údajov, čo spomenul pán Regec. Na záver dodala, že určitými evidenciami disponuje Sociálna poisťovňa a úrady práce.

Ján Vágner, riaditeľ odboru krízového riadenia, Ministerstva obrany SR – navrhol upraviť návrh znenia uznesenia tak, aby zodpovedalo aktuálne platným právnym predpisom. Navrhol znenie bodu B.1. upraviť nasledovne: Vytvoriť pracovnú skupinu na prípravu zavedenia Evidencie osôb so špecifickými potrebami pre prípady krízových situácií a mimoriadnej udalosti pod vedením Ministerstva vnútra Slovenskej republiky.

Na záver dodal, že sa prikláňa k návrhu, že evidencia by mala byť na začiatku na dobrovoľnej báze. Zdôraznil, že máme verejnoprávne prostriedky, ktoré môžu uvedenej téme robiť dobrú kampaň.

#### **Záver:**

Rada vlády SR berie na vedomie materiál Evidencia osôb so špecifickými potrebami pre prípady rizikových situácií, núdzových humanitárnych situácií a živelných pohrôm a odporúča Ministerstvu vnútra SR s Ministerstvom zdravotníctva SR a Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR vytvoriť pracovnú skupinu na prípravu zavedenia Evidencie osôb so špecifickými potrebami pre prípady krízových situácií a mimoriadnej udalosti pod vedením Ministerstva vnútra SR.

#### **Ref:**

Uznesenie Rady vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím č. 3 zo dňa 18. októbra 2022.

## **5. Podnet vo veci transformácie systému poradenstva a prevencie**

PhDr. Iveta Mišová, členka rady zastupujúca skupinu organizácií osôb s mentálnym postihnutím odôvodnila bod programu nasledovne: Dlhodobá nízka kapacity poradenského systému a ich nízke financovanie na klienta sa v realite prejavuje tak, že väčšina detí so zdravotným postihnutím má v poradenskom centre dostupnú len diagnostiku a podpora vývinu dieťaťa stojí rodinu v priemere 4 320 Eur ročne.

Vítame preto transformáciu poradní, schválenú novelou školského zákona platnou od 1.1.2022. Hlavným cieľom reformy poradní je transformovať činnosť zariadení výchovného poradenstva a prevencie tak, aby bola orientovaná na definovanie potrieb žiakov a individualizovaných prístupov. Odborné činnosti majú byť poskytované v súlade s vydanými výkonovými a obsahovými štandardmi výchovného poradenstva prostredníctvom piatich stupňov podpory. Tá predstavuje úzku spoluprácu podporných tímov v školách a v školských zariadeniach, vrátane tzv. multidisciplinárneho tímu.

Napriek pozitívnym zmenám samotné zariadenia poradenstva a prevencie, ako aj rodičia detí so ZP majú vysokú mieru neistoty a frustrácie ohľadom fungovania poradní. Obávajú sa, že od januára 2023 nastane ďalšie zhoršenie dostupnosti služieb transformovaného systému poradenstva a prevencie (aktuálnych CPPaP a ČŠPP). Na tieto obavy a zistenia upozornili zástupcovia Platformy rodín detí so zdravotným znevýhodnením na rokovaní s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej len „MŠVVŠ SR“) dňa 30.8.2022.

Je prioritou, aby služby transformovaného poradenského systému boli dostupné pre všetky deti, ktoré to potrebujú, a to geograficky aj finančne.

Upozorňujeme na tieto skutočnosti a obraciame sa na MŠVVaŠ SR a MF SR, aby sa týmto problémom bezodkladne zaoberali a vyriešili vzniknutú situáciu zabezpečením:

- podpory jednotlivých poradenských zariadení v transformácii – informačnej, materiálo-technickej, finančnej, metodickej,
- modelu financovania centier poradenstva a prevencie, aby mali priestor aj na dlhodobú opakovanú podporu deťom a ich rodinám a jeho zavedenie do súvisiacich legislatívnych predpisov,
- plánu na postupné zvyšovanie regionálnej a finančnej dostupnosti systému poradenstva a prevencie, vrátane odborných činností pre deti so zdravotným znevýhodnením.

Uvedenú tému si osvojila a zdieľa tieto obavy. Požiadala o udelenie slova pre Ing. Moniku Fričovú z Platformy rodín detí so zdravotným znevýhodnením.

Ing. Monika Fričová, Platforma rodín detí so zdravotným znevýhodnením (prizvaná na zasadnutie rady na základe požiadania pani PhDr. Ivety Mišovej) informovala, že na základe dlhodober spolupráce s rodičmi im tohto roku vyplynuli viaceré opakované podnety, ktoré dostávajú aj od samotných zamestnancov poradní. Jedná sa o nasledovné podnety:

I. Frustrácia a obava z neznámeho u zamestnancov a rodičov – nemajú dostatok informácií, poradne čaká spájanie a zavedenie obsahových štandardov kvality.

II. Nejasnosť kam budú patriť deti, ktorých súčasná poradňa mení záber a nebude sa môcť ďalej o nich starať.

III. Transformácia poradenského systému bez zohľadňovania dopytu a rôznych potrieb v regiónoch.

Na základe mapy siete špecializovaných centier poradenstva a prevencie po 1.1.2023 – podľa špecializácie (<https://datawrapper.dwcdn.net/vsSn7/5/>), budú mať deti so zdravotným znevýhodnením nízku šancu nájsť si akékoľvek poradenské zariadenie nielen v mieste svojho bydliska, ale ani vo svojom kraji. V niektorých okresoch sa nenachádza ani štátne ani neštátne zariadenie, napriek tomu, že tam pred transformáciou pôsobilo (tzn. niektoré rodiny budú musieť cestovať za špecializovanou službou na druhý koniec republiky, keďže častokrát v okrese nenájdu ani poradenské zariadenie nižšieho stupňa). V praxi to bude znamenať:

a) nedostatočné pokrytie z geografického hľadiska – napr. v regióne Lučenec, Rimavská Sobota...

b) nedostatočné pokrytie s ohľadom na druh zdravotného znevýhodnenia - pre deti so sluchovým postihnutím bude len jediné špecializované centrum na celé Slovensko, zlúčené okresné poradne 3. a 4. stupňa často nebudú mať skúsenosť s deťmi so zdravotným znevýhodnením ako je napr. autizmus

c) obzvlášť náročná situácia je pre deti s viacnásobným zdravotným znevýhodnením. ŠCPP už avizovali, že od 01. 01.2023 odmietnu deti, ak budú mať aj iné znevýhodnenie ako to, ktorému sa poradňa bude venovať od 01. 01. 2023. Keďže podľa Vyhlášky č. 24/2022 Z. z. o zariadeniach poradenstva a prevencie sa ŠCPP špecializuje na jeden druh zdravotného postihnutia, budú nútení poslať ich do iného špecializovaného zariadenia.

IV. Zníženie kapacít poradní:

a) odliv zamestnancov súčasných CŠPP mimo rezort školstva a tým menej odborníkov pre deti so zdravotným znevýhodnením v systéme od januára 2023

b) nedostatočné financovanie – na konci októbra 2022 ešte stále nie je schválené financovanie od štátu na rok 2023. MŠVVŠ SR predložilo do NR SR návrh zákona o financovaní bez navýšenia celkových výdavkov na poradne od 1.1.2023, napriek tomu, že opakované analýzy



MŠVVŠ potvrdzujú nedostatok podpory pre deti so ŠVVP, predovšetkým tej dlhohobej – poradenskej a terapeutickej

c) zvýšenie požiadaviek na prácu pri nejasnej vízii financovania do budúcnosti

d) neschválenie požadovaných alokovaných pracovísk

e) zákonom stanovená požiadavka 5 pracovných miest na celý úväzok v CPP a 3 pracovných miest v ŠCPP, ktoré nemôžu byť rozdelené na viacerých zamestnancov na čiastočný úväzok.

V. Fyzická nedostupnosť – väčšina budov, v ktorých sa nachádzajú poradne, ktoré sa transformujú na stupeň podpory 3 a 4, nie sú prístupné pre deti s telesným znevýhodnením (nie sú bezbariérové).

VI. Straty na materiálnom vybavení – niektoré poradne boli nútené opustiť pôvodné priestory a ponechať špeciálnej škole všetky pomôcky, často získané cez granty a projekty, ktoré realizovali vo svojom voľnom čase.

VII. Riziko, že poradne k 01. 01. 2023 nebudú mať dost' zamestnancov, aby dodržali zákon a neboli vyradené zo siete MŠVVŠ SR, keďže nevedia, či budú mať dost' financií na ich zamestnanie – po 01. 01. 2023 bude ministerstvo sankcionovať nesplnenie podmienok.

VIII. Absencia koordinácie reforiem v rezorte školstva u predchádzajúceho vedenia.

IX. Slabé príležitosti na odborný rast, nereflektovanie potrieb vytvorenia stabilných a zohratých tímov s dostatočnou odbornou, vedomostnou a skúsenostnou základňou.

PaedDr. Adam Marko, odbor inkluzívneho vzdelávania - Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR a riaditeľka RNDr. Zora Sninčáková, sekcia financovania regionálneho školstva poskytli nasledovné vyjadrenie:

Napriek pozitívnym zmenám zariadenia poradenstva a prevencie, ako aj rodičia detí so ZP majú vysokú mieru neistoty a frustrácie ohľadom fungovania poradní. Obávajú sa, že od januára 2023 nastane ďalšie zhoršenie dostupnosti služieb zariadení transformovaného systému poradenstva a prevencie.

Situáciu navrhujú riešiť zabezpečením:

1. podpory jednotlivých poradenských zariadení v transformácii – informačnej, materiálno technickej, finančnej, metodickej,
2. modelu financovania centier poradenstva a prevencie, aby mali priestor aj na dlhodobú opakovanú podporu deťom a ich rodinám a jeho zavedenie do súvisiacich legislatívnych predpisov,
3. plánu na postupné zvyšovanie regionálnej a finančnej dostupnosti systému poradenstva a prevencie, vrátane odborných činností pre deti so zdravotným znevýhodnením.

Tieto opatrenia Rada vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím navrhuje zabezpečiť Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a Ministerstvom financií Slovenskej republiky.

K bodu 1

Koordinácia postupu transformácie poradenských zariadení je nevyhnutná, je jedným zo základných predpokladov úspešného priebehu transformácie. Berúc do úvahy tuto skutočnosť, MŠVVŠ SR už v prvom polroku 2022 na svojom webe zverejnilo informácie a materiály k pripravovaným zmenám v sieti zariadení poradenstva a prevencie. Dostupné sú metodické materiály – príručky pre štátnych i neštátnych zriaďovateľov, informácie o podporných úrovniach, informácie o súčasnom stave a mapy siete zariadení poradenstva a prevencie od 1.1.2023.

Aktuálne sa pripravujú vzory dohôd k prechodu práv a povinností vyplývajúcich z pracovnoprávných vzťahov, záväzkov a pohľadávok, majetku a registratúry medzi príslušnými školami, resp. školskými zariadeniami v zriaďovateľskej pôsobnosti RÚŠS.

Evidujeme požiadavku RÚŠS na metodické usmerňovanie RÚŠS k zabezpečeniu prechodu práv a povinností v rámci zabezpečenia plynulej a bezproblémovej transformácie systému poradenstva a prevencie, vrátane harmonogramu požadovaných postupov súvisiacich s prechodom práv a povinností, povinností vyplývajúcich z pracovnoprávných vzťahov, majetkovoprávných vzťahov a iných právnych vzťahov, ktoré vytvorí základný predpoklad zabezpečenia jednotného postupu všetkých regionálnych úradov a plynulosti úkonov v danom čase a priestore. Transformácia poradenského systému je skutočne náročný proces na viacerých úrovniach riadenia, vyžadujúci dôsledný prístup ku konkrétnym povinnostiam vyplývajúcim z platnej legislatívy.

K bodu 2

Čo sa týka modelu financovania CPP a ŠCPP pre rok 2023, MŠVVŠ SR na danej úlohe spolupracuje od začiatku celého procesu ešte v roku 2021 s ŠPÚ (v súčasnosti NIVAM), VUDPaP. V prípade štátnych poradenských zariadení, je pripravená v spolupráci s vyššie menovanými novela NV 630/2008 Z.z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti rozpisu finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu pre školy a školské zariadenia, ktorá zohľadňuje transformáciu poradenských zariadení od 1.1.2023.

V prípade neštátnych poradenských zariadení, je pripravená v spolupráci s vyššie menovanými a Ministerstvom financií SR novela NV 668/2004 Z.z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samosprávy, ktorá zohľadňuje transformáciu poradenských zariadení od 1.1.2023. V súčasnosti je v legislatívnom procese novela zákona č. 597/2003 Z.z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení, ktorá zohľadňuje transformáciu neštátnych poradenských zariadení od 1.1.2023, konkrétne je stanovený osobitný mechanizmus zberu a zohľadnenia aktualizovaných údajov potrebných na rozdeľovanie a poukazovanie výnosu dane z príjmov obciam.

K bodu 3

Tzv. štátne poradenské zariadenia zriaďujú regionálne úrady školskej správy, ktoré sú miestnou štátnou správou. V záujme postupného zvyšovania dostupnosti poradenských zariadení v rezorte školstva odporúčame zväžiť vypracovanie regionálnych koncepcií optimalizácie a rozvoja siete poradenských zariadení, vrátane kvantifikácie nákladov, v jednotlivých krajoch. Je opodstatnené predpokladať, že miestna štátna správa (RÚŠS) má všetky predpoklady, aby poznala situáciu na svojom území a na základe schváleného koncepčného riešenia požiadala o vykonanie potrebných zmien v sieti škôl a školských zariadení. Toto mapovanie terénu prebieha od začiatku roka 2022 a na pravidelných stretnutiach s riaditeľmi RÚŠS je táto téma diskutovaná.

Čo sa týka neštátnych poradenských zariadení (cirkevné, súkromné), pri zmenách v sieti postupovať naďalej podľa platného znenia zákona č. 596/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Novelou zákona č. 245/2008 Z.z. od 1.1.2022 bol v § 161n – 161q definovaný proces transformácie a stanovené podmienky pre vznik CPP a ŠCPP od 1.1.2023 vo väzbe k povinnostiam voči MŠVVŠ SR – oznámenia o zmenách v sieti Š a ŠZ SR od 1.1.2023, ktoré bolo treba písomne oznámiť do 31.3.2022.

Ing. Michal Krčméry riaditeľ kancelárie štátneho tajomníka ministerstva financií SR - požiadal členov Rady vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím o vynechanie úlohy pre Ministerstvo financií (ďalej len „MF SR“) vyplývajúcej z bodu B. Uznesenia k Podnetu vo veci transformácie systému poradenstva a prevencie. Zdôvodnenie: Uvedená problematika priamo súvisí s návrhom zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý je

v pôsobnosti kapitoly Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR. MF SR predložilo v rámci pripomienkového konania dve zásadné pripomienky nesúvisiace s témou transformácie systému poradenstva a prevencie, ktoré MŠVVŠ SR akceptovalo. Uvedený návrh zákona nemal identifikované negatívne vplyvy na rozpočet. Daný zákon je v plnej kompetencii MŠVVŠ SR.

Štátna tajomníčka MPSVR SR PhDr. Soňa Gaborčáková požiadala PhDr. Ivetu Mišovú, členku rady zastupujúca skupinu organizácií osôb s mentálnym postihnutím, nakoľko ona predkladala návrh uznesenia, o reakciu, či súhlasí s tým, aby bolo MF SR vyňaté z návrhu uznesenia. Pani Mišová reagovala, že by uvítala, ak by rezort financií nebol vyňatý. Dodala, že uznesenie má odporúčací charakter. Uvítala by, ak by rada hlasovala o existujúcom návrhu uznesenia.

#### **Záver:**

Rada vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím berie na vedomie materiál Riziká transformácie poradenského systému prebiehajúcej od 1.1.2022.

Rada vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím odporúča Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu SR a Ministerstvu financií SR riešiť vzniknutú situáciu zabezpečením

- podpory jednotlivých poradenských zariadení v transformácii – informačnej, materiálo-technickej, finančnej, metodickej,
- modelu financovania centier poradenstva a prevencie, aby mali priestor aj na dlhodobú opakovanú podporu deťom a ich rodinám a jeho zavedenie do súvisiacich legislatívnych predpisov,
- plánu na postupné zvyšovanie regionálnej a finančnej dostupnosti systému poradenstva a prevencie, vrátane odborných činností pre deti so zdravotným znevýhodnením.

#### **Ref:**

Uznesenie Rady vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím č. 4 zo dňa 18. októbra 2022 (*Proti návrhu uznesenia hlasoval Ing. Michal Krčméry riaditeľ kancelárie štátneho tajomníka Ministerstva financií SR. Hlasovania sa zdržala Mgr. Zora Turancová, zástupkyňa Ministerstva kultúry SR.*)

### **6. Podnet vo veci nárokovateľných podporných opatrení vo výchove a vzdelávaní**

Podpredseda rady RNDr. Branislav Mamojka, CSc. predkladá návrh, ktorý sa týka rizika pri poskytovaní nárokovateľných podporných opatrení vo výchove a vzdelávaní z hľadiska zabezpečenia financovania tohto systému. Nakoľko Platforma rodín detí so zdravotným znevýhodnením sú členmi Národnej Rady občanov so zdravotným postihnutím, osvojil si tento návrh, spolupracoval s nimi na príprave návrhu a požiadal o jeho zaradenie do programu. Poprosil o udelenie slova pre Ing. Moniku Fričovú z Platformy rodín detí so zdravotným znevýhodnením, aby mohla uviesť problém podrobnejšie.

Ing. Monika Fričová, Platforma rodín detí so zdravotným znevýhodnením- odôvodnila bod programu nasledovne: Z dôvodu nedostatočne vytvorených podmienok a podpory dochádza mnoho detí so zdravotným znevýhodnením do školy len na pár hodín týždenne. Rodič je tak často nútený odísť z práce, aby sa mohol starať o svoje zdravotne znevýhodnené dieťa a vzdelávať ho. Taktiež skupina rodičov je nútená do domáceho vzdelávania detí tzv. núteného homeschoolingu. Dieťa a rodič sa často nachádzajú v bezvýhodiskovej situácii bez možnosti rozvoja a šance sa neskôr zamestnať a odkázaní na pomoc štátu. Nútené skrátenie vzdelávania a nútený homeschooling sa dejú v bežnom aj špeciálnom prúde vzdelávania.

V materských školách bolo v školskom roku 2020/21 len 9,4% z detí so zdravotným znevýhodnením. V špeciálnych školách sa vzdeláva 5,62 % detí, čo je najviac v EÚ.

Všetky problémy, týkajúce sa vzdelávania detí so zdravotným znevýhodnením v materskej škole a v škole vyplývajú z toho, že deti so zdravotným znevýhodnením nemajú zákonom garantovaný

nárok na zabezpečenie svojich potrieb a podmienok vo vzdelávaní. A tak sa dostávame do bludného kruhu, kde dieťaťu sú upierané práva na vzdelanie a škola nemá ako zabezpečiť rovnaké právo na vzdelanie všetkým deťom v zmysle platných právnych predpisov.

MŠVVŠ SR v rámci MPK auguste 2022 zverejnilo návrh reformy nárokovateľných podporných opatrení v rámci návrhu novely školského zákona 245/2008 (LP\_2022\_502).

Podľa odôvodnenia prechodného ustanovenia (§ 161s ods. 3) citovaného návrhu novely školského zákona má poskytovanie podporných opatrení nabiehať postupne. V prechodnom období troch školských rokov (od 1. 9. 2023 do 31. 8. 2026) sa navrhuje aj zohľadňovanie ďalších skutočností, a to podmienok školy, resp. školského zariadenia (kapacitných, personálnych a materiálnych). Od 1. 9. 2026 sa teda má uplatňovať už bez ohľadu na podmienky školy, resp. školského zariadenia.

Vplyv na rozpočet verejnej správy sa v roku 2026 odhaduje na 367 miliónov Eur ročne s pozitívnym dopadom na všetky deti, ich rodiny a učiteľov.

Reálny efekt podporných opatrení bude závisieť na dostatočnom financovaní zo štátneho rozpočtu. Z tohto dôvodu je veľmi dôležité, aby sa spôsob financovania nárokovateľných podporných opatrení ustanovil aj v návrhu novely zákona o financovaní školstva v čo najvyššom rozsahu.

Preto odporúčame MŠVVŠ SR a MF SR predložiť komplexnú reformu NÁROKOVATEĽNÝCH podporných opatrení vo vzdelávaní, ktorá má byť prijatá podľa plánu obnovy do konca roka 2022, vrátane úprav Školského zákona č. 245/2008 Z.z. (aktuálne v legislatívnom procese LP\_2022\_502), s tým súvisiacich úprav Zákona č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov a zmien nariadenia vlády SR č. 630/2008 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti rozpisu finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu pre školy a školské zariadenia v znení neskorších predpisov.

Vysvetlila, že túto tému prináša na radu z dôvodu, že MF SR sa v MPK vyjadrilo, že podporí reformu iba za predpokladu, že si MŠVVŠ SR vyčlení rozpočtované zdroje z vlastnej kapitoly alebo z kapitoly miest a obcí. Toto považuje za zásadnú vec vzhľadom na súčasné podfinancovanie školstva a vzhľadom na náročnú rozpočtovú situáciu miest a obcí si nevie predstaviť, kde by tieto dve kapitoly zobrali ročne 367 miliónov Eur. Bavíme sa tu o lepšom vzdelávaní pre všetky deti, lepších podmienkach na prácu učiteľov v celom systéme vzdelávania.

PaedDr. Adam Marko, odbor inkluzívneho vzdelávania - Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR a riaditeľka RNDr. Zora Sninčáková, sekcia financovania regionálneho školstva poskytlí nasledovné vyjadrenie:

Predmetom podnetu je dostatočné financovanie podporných opatrení zo štátneho rozpočtu. Z tohto dôvodu je veľmi dôležité, aby sa spôsob financovania nárokovateľných podporných opatrení ustanovil aj v návrhu novely zákona o financovaní školstva v čo najvyššom rozsahu. V tejto veci Rada vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím odporúča MŠVVŠ SR a MF SR:

- predložiť komplexnú reformu nárokovateľných podporných opatrení vo vzdelávaní, vrátane zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (aktuálne v legislatívnom procese LP/2022/502), s tým súvisiacich úprav Zákona č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov a zmien nariadenia vlády SR č. 630/2008 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti rozpisu finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu pre školy a školské zariadenia v znení neskorších predpisov.

Uvedená novela školského zákona je pripravená, v mesiaci september 2022 bolo ukončené medzirezortné pripomienkové konanie. Plní niektoré ciele Plánu obnovy a odolnosti SR schváleného uznesením vlády SR č. 221 z 28. apríla 2021, reformy 2 a 5 komponentu 6:

*„Definícia konceptu špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb detí a žiakov a vypracovanie modelu nárokovateľných podporných opatrení vo výchove a vzdelávaní, vrátane systému ich financovania.“,*

*„Podpora desegregácie škôl.“* Návrh má v tomto kontexte niekoľko oblastí úpravy:

- zmena definície dieťaťa a žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,
- definícia školskej segregácie,
- zavedenie a vymedzenie podporných opatrení,
- obmedzenie opakovaní ročníka,
- zavedenie úvodného ročníka.

Vo veci podporných opatrení je novela školského zákona koncipovaná tak, že vymedzuje všeobecné, cielené a špecifické podporné opatrenia a splnomocňuje MŠVVŠ SR na vedenie a zverejňovanie Katalógu podporných opatrení na ním určenom webovom sídle.

Návrh Katalógu podporných opatrení je pripravený, je zverejnený na webe ministerstva za účelom konzultácie s odbornou verejnosťou.

Čo sa týka návrhov na úpravu uvedených legislatívnych noriem, je potrebné najprv zabezpečiť v súčinnosti s MF SR navýšenie objemu finančných prostriedkov pre regionálne školstvo zo štátneho rozpočtu nad súčasnú úroveň, aby mohli byť tieto finančné prostriedky použité na financovanie školských podporných tímov a iných nárokovateľných opatrení vyplývajúcich z Katalógu podporných opatrení vo výchove a vzdelávaní zo zdrojov štátneho rozpočtu. V súčasnosti je financovanie vybraných podporných opatrení (školské podporné tímy) zabezpečované zo zdrojov EŠIF a je plánované zabezpečiť tieto činnosti aj v rámci programového obdobia 2021 – 2027. Niektoré podporné opatrenia sú zabezpečované z mechanizmu Plánu obnovy a odolnosti. Súčasne je na obdobie 2023 – 2026 plánovaný postupný prechod financovania vybraných podporných opatrení zo zdrojov EŠIF na zdroje štátneho rozpočtu. Týka sa to najmä zamestnávania pedagogických a odborných zamestnancov v rámci doterajších národných projektov.

Ing. Michal Krčméry riaditeľ kancelárie štátneho tajomníka ministerstvo financií SR - požiadal členov rady vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím o vynechanie úlohy pre MF SR vyplývajúcej z bodu B. Uznesenia k Podnetu vo veci nárokovateľných podporných opatrení vo výchove a vzdelávaní. Zdôvodnenie: MF SR v rámci medzirezortného pripomienkového konania k návrhu novely Školského zákona predložilo viaceré zásadné pripomienky. Rozporové konanie k uvedeným pripomienkam sa zatiaľ neuskutočnilo a preto nechceme prejudikovať finálne výsledky vzájomných rokovaní. Máme za to, že požiadavka predložiť komplexnú reformu podporných opatrení je úlohou pre MŠVVŠ SR, pričom táto reforma (komponent 6, reforma 2) je aj súčasťou Plánu obnovy a odolnosti vrátane vyčlenených zdrojov. K téme ukončenia financovania systému podporných opatrení vo výchove a vzdelávaní zo zdrojov EŠIF a potrebe zvýšených nárokov financovania na tieto aktivity zo štátneho rozpočtu pripomíname, že návrh rozpočtu verejnej správy sa pripravuje na časové obdobie 1+2 roky (v tomto prípade na roky 2023 – 2025).

### **Záver:**

Rada vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím berie na vedomie materiál Riziká nárokovateľných podporných opatrení vo výchove a vzdelávaní.

Rada vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím odporúča Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu SR a Ministerstvu financií SR predložiť komplexnú reformu NÁROKOVATEĽNÝCH podporných opatrení vo vzdelávaní, ktorá má byť prijatá podľa plánu

obnovy do konca roka 2022, vrátane úprav Školského zákona č. 245/2008 Z.z. (aktuálne v legislatívnom procese LP\_2022\_502), s tým súvisiacich úprav Zákona č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov a zmien nariadenia vlády SR č. 630/2008 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti rozpisu finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu pre školy a školské zariadenia v znení neskorších predpisov.

**Ref:**

Uznesenie Rady vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím č. 5 zo dňa 18. októbra 2022 (*Proti návrhu uznesenia hlasoval Ing. Michal Krčméry riaditeľ kancelárie štátneho tajomníka Ministerstva financií SR*).

## **7. Informácia o zákone o inšpekcii v sociálnych veciach**

Nadežda Vrtielová Prečínská, vedúca oddelenia implementácie Plánu obnovy a odolnosti MPSVR SR - informovala o úspešnej realizácii prvej z troch reforiem, ktoré sú súčasťou Plánu obnovy a odolnosti, konkrétne jeho Komponentu 13 – Dostupná a kvalitná dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť. Touto reformou je reforma dohľadu a implementuje sa prostredníctvom jednak Zákona o inšpekcii v sociálnych veciach a zároveň realizáciou Investície potrebnej na vybudovanie infraštruktúry pre zabezpečenie fungovania tohto nového organizačného útvaru ministerstva.

Návrh zákona o inšpekcii schválila NR SR dňa 4.10.2022, nadobudne účinnosť dňom vyhlásenia a vybrané ustanovenia zákona budú účinné od 1. novembra 2022. Podstatou tejto reformy je, že:

- zavádza správny dozor ako kontrolnú činnosť ministerstva vykonávaná i voči nemu inak nepodriadeným (dozorovaným) subjektom
- teda definuje inšpekciu ako dozor nad dodržiavaním osobitných predpisov a vyvodzovanie zodpovednosti za ich porušovanie.

Čo sa týka oblastí, ktoré budú predmetom dozoru - dozor sa bude vykonávať nad:

- Poskytovaním sociálnych služieb;
- Povinnosťou priznaný peňažný príspevok na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia používať účelne, nad kvalitou a rozsahom pomoci fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím;
- Plnením povinností pri vykonávaní opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately;
- Pri výkone dozoru sa budú využiť aj pravidlá kontrolnej činnosti tak, ako ich upravuje zákon o kontrole v štátnej správe.
- Zároveň zákon upravuje osobitné ustanovenia napríklad o právach a povinnostiach povereného zamestnanca pri výkone dozoru (napríklad právo vstupu do obydlia v presne vymedzených prípadoch - pri podozrení, že ide o nelegálnych poskytovateľov a zároveň, ak je dôvodný predpoklad, že osoba, ktorá je v obydlí je vystavená ohrozeniu života a zdravia, právo rozprávať bez prítomnosti tretej osoby s prijímateľom SS a pod.), alebo o právach a povinnostiach dozorovaného subjektu upravuje tento zákon (napríklad v prípade FO ako dozorovaného subjektu majú tieto osoby právo, aby bola pri výkone dozoru prítomná osoba, ktorú si s jej súhlasom sami zvolia.
- Dozor bude vykonávaný na základe plánu dozornej činnosti ale aj mimo tohto plánu a to: buď na preverenie plnenia povinností dozorovaného subjektu alebo na základe oznámenia na výkon dozoru (náležitosti tohto oznámenia upravuje zákon). Dozor budú vykonávať štátni zamestnanci ministerstva na základe písomného poverenia.
- Zákon upravuje aj oblasť správnych deliktov a stanovuje maximálnu výšku pokuty, ktorú ministerstvo môže uložiť za konkrétny správny delikt.

- Výsledky inšpekčnej činnosti sa budú zverejňovať na webovom sídle ministerstva (bez uvedenia osobných údajov).

Účelom zverejňovania je najmä zvyšovanie informovanosti o povinnostiach poskytovateľov a zároveň transparentnosť výkonu inšpekčnej činnosti.

Inšpekciu bude ministerstvo vykonávať prostredníctvom špecializovaného útvaru - útvaru inšpekcie v sociálnych veciach, ktorý na tento účel zriadi. Inšpekcia bude mať svoje pobočky v regiónoch – teda plánujeme vybudovať do prvého štvrtroku sekciu Inšpekcie v sociálnych veciach v Bratislave a jej regionálne pobočky v každom samosprávnom kraji. Plánujeme, že Inšpekcia v sociálnych veciach bude mať do roku 2024 celkovo 180 zamestnancov

V súčasnosti prebieha príprava zmeny organizačnej štruktúry ministerstva a zároveň sa pripravuje verejná výzva na obstaranie priestorov ako pre potreby ústredia v Bratislave, tak aj pre regionálne pobočky.

Ján Gabura, generálny riaditeľ sekcie sociálnej politiky MPSVR SR – zákon bol prerokovaný dňa 4. októbra 2022 v rámci druhého čítania v Národnej rade SR. Pozmeňovacími návrhmi sa tam doplnili tri veci: Definovali, čo je to služba, ktorá sa poskytuje neoprávnene, uvedené zadefinovali priamo do zákona o sociálnych službách. Definovali osobu, ktorá vykonáva činnosti, ktoré majú charakter sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately. Pridali povinnosť ministerstva. Ministerstvo (resp. inšpekcia) bude povinné si uplatniť právo zúčastniť sa konania vo veciach peňažných príspevkov na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia, ak v tejto veci koná správny orgán na základe rozhodnutia kasačného súdu. Tento podnet prišiel od pani poslankyne Žitňanskej a cieľom bolo to, aby pri konaniach, ktoré sa veľakrát vracajú, aby do konania vedela inšpekcia vstúpiť a byť zúčastnenou osobou, to znamená, aby bol proces transparentnejší.

Dodal, že zo Zákona o inšpekcii vypadlo dodržiavanie štandardov kvality v sociálnych službách. Zdôraznil, že štandardy kvality sa budú aj naďalej posudzovať, pretože tvoria prílohu Zákona o sociálnych službách.

Ivana Mrázková, riaditeľka odboru stratégie sociálnej ochrany detí a rodiny MPSVR SR – uviedla, že informácie k výkonu inšpekcie v sociálnych veciach budú dostupné na webovom sídle ministerstva a v danej súvislosti je to hlavne plán dozornej činnosti na nasledujúci kalendárny rok (aj keď samozrejme v prípade konkrétneho podnetu môže byť dozor vykonaný aj mimo plánu dozornej činnosti) a zverejňované budú tiež podrobnosti postupu pri uplatňovaní zákona o inšpekcii v sociálnych veciach a osobitných zákonov.

#### **Záver:**

Rada vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím zobrala informáciu na vedomie.

### **8. Aktuálny stav v príprave legislatívnych zmien v sociálnych službách a kompenzáciách**

Ján Gabura, generálny riaditeľ sekcie sociálnej politiky MPSVR SR – ospravedlnil neúčast' pána riaditeľa PhDr. Miroslava Cangára, PHD., ktorý sa nemohol zúčastniť zasadnutia zo zdravotných dôvodov. Vysvetlil, že z uvedeného dôvodu podáva on vyjadrenie k problematike sociálnych služieb.

## **Aktuálny stav v príprave legislatívnych zmien v sociálnych službách:**

Medzi reformy, ktoré sa SR zaviazala realizovať v rámci Komponentu 13 „Dostupná a kvalitná dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť“ a ktoré sú v súlade aj s opatreniami stanovenými v Stratégii dlhodobej starostlivosti v SR a v neposlednom rade aj so záväzkami vlády SR vyplývajúcimi z jej Programového vyhlásenia, patria Reforma integrácie a financovania sociálnych služieb a Reforma posudkovej činnosti.

V rámci Reformy integrácie a financovania sociálnych služieb sa v súlade so stanovenými míľnikmi vykonávajú nasledovné kroky:

1. Príprava koncepcie reformy financovania sociálnych služieb, ktorá má byť schválená ministrom PSVR a následne uverejnená do decembra 2023.

Na tento účel bola ministrom PSVR v septembri 2022 zriadená Pracovná skupina pre prípravu reformy financovania sociálnych služieb. Hlavným cieľom činnosti tejto pracovnej skupiny bude príprava Koncepcie financovania sociálnych služieb, ktorá bude východiskom pre zmenu legislatívy v oblasti financovania sociálnych služieb.

Pracovnú skupinu tvorí jej predseda (ŠT II.), 4 členovia z rezortu MPSVR a 9 zástupcov: verejnej správy, samosprávy, strešných profesijných organizácií, asociácií a platforiem poskytovateľov sociálnych služieb, formalizovaných rodičovských združení a platforiem a to konkrétne zástupcovia za:

- Združenie samosprávnych krajov SK8
- Združenie miest a obcí Slovenska
- Únia miest Slovenska
- Asociácia poskytovateľov sociálnych služieb v SR
- SocioFórum
- Národná rada občanov so zdravotným postihnutím v SR
- Platforma rodín detí so zdravotným postihnutím
- Jednota dôchodcov na Slovensku
- Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím

2. Legislatívna príprava nového systému financovania sociálnych služieb, prostredníctvom nového zákona upravujúceho zavedenie osobného rozpočtu, ktorým sa vytvorí priestor na cielenú a komplexnú podporu pre ľudí, ktorí potrebujú dlhodobú starostlivosť.

Táto nová legislatívna úprava bude pripravená na základe schválenej koncepcie financovania sociálnych služieb v termíne do medzirezortného pripomienkovania v druhom kvartáli 2025 a s účinnosťou od decembra 2025.

## **K Reforme posudkovej činnosti:**

V rámci Reformy posudkovej činnosti sa má realizovať jej legislatívna úprava predložením na medzirezortné pripomienkové konanie v druhom kvartáli 2023 a s účinnosťou od 1.1.2024. Požiadal členov rady, aby sa v prípade záujmu prihlásili do pracovnej skupiny k Reforme posudkovej činnosti prostredníctvom tajomníčky rady.



## 9. Informácia k Národnému programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím

Ján Gabura, generálny riaditeľ sekcie sociálnej politiky MPSVR SR – poďakoval za rýchle schválenie materiálu procedúrou per rollam v rade. Informoval, že materiál sa podarilo do konca septembra predložiť na rokovanie vlády a 5. októbra bol prerokovaný vládou SR.

Uviedol, že do vlády SR bol materiál predložený s rozporom s MF SR. Na základe uvedeného rozporu muselo byť vyňaté z materiálu opatrenie 12.1. - podporiť nezávislý mechanizmus na presadzovanie, ochranu a monitorovanie vykonávania Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

Prítomných informoval, že v rámci aktualizácie v roku 2023 tam toto opatrenie bude vrátené. Materiál bol schválený uznesením vlády SR č. 610 dňa 5.októbra 2022. Všetkým poďakoval za spoluprácu pri tvorbe materiálu.

Podpredseda rady RNDr. Branislav Mamojka, CSc. - uviedol, že je veľmi rád, že pán generálny riaditeľ vysvetlil, prečo vypadlo z materiálu opatrenie 12.1. Pre Národnú radu občanov so zdravotným postihnutím v SR je to kardinálny problém a vyjadrujú k uvedenému zásadný nesúhlas. Obáva sa sľubu, že ak sa opatrenie do materiálu budúci rok vráti, tak ho rezort financií opätovne dostane preč. Je to zásadný rozpor a neplnenie Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, kde čl. 33 ods. 3 hovorí o tom, že občianska spoločnosť, najmä osoby so zdravotným postihnutím a ich reprezentatívne organizácie sú zahrnuté do procesu monitorovania a plne sa na ňom zúčastňujú. Zdôraznil, že toto naša vláda nerobí a zásadne to vláda odmieta. Dodal, že v rámci hodnotení, ktoré vyžaduje OSN budú túto vec určite spomínať.

Ďalšou vecou, ktorá mu prekáža je, že sa v materiáli neobjavil ani jeden z ich návrhov, týkajúcich sa bezbariérovosti výstavby, územia a bytovej výstavby. Aj keď to bolo argumentované tým, že bol vtedy v rokovaní Zákon o územnom plánovaní a Zákon o výstavbe. Zákony boli schválené, v niektorých veciach nastal pokrok, ale tieto vstupujú do platnosti až v apríli 2024. Teraz sa začínajú formovať pracovné skupiny, ktoré by mali pracovať na príprave vyhlášok. Nás zaujímajú dve a to: vyhláška o bezbariérovej výstavbe a vyhláška o vzdelávaní zamestnancov nových úradov. Mala by tam byť kapitola aj o bezbariérovosti, lebo bolo zásadne odmietnuté vytvárať certifikovaných znalcov, ktorí by sa k tomu vyjadrovali. Na tvorbe vyhlášok bude veľa práce a bude potrebné sledovať, ako budú zákony implementované. Preto je zarážajúce, že Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím, ktorý je do roku 2030 neobsahuje ani jedno z opatrení. Odporúča, aby sa začalo s prípravou aktualizácie prakticky ihneď, pretože vzhľadom na predchádzajúce skúsenosti vieme, ako dlho trvala príprava a aké boli náročné rokovania s ministerstvami. Skúsenosti boli také, že my niečo navrhujeme a väčšina ministerstiev hovorí, prečo to nejde. On si myslí, že keď osoby so zdravotným postihnutím navrhujú, že je potrebné nejaký problém riešiť, tak vláda je tu na to, aby navrhovala, ako problém riešiť. Nie je možné, že keď je problém evidentný, aby sa otázka postavila tak, že sme ho zle navrhli. Veľmi prosí, aby tu bola aktívnejšia účasť zo strany ministerstiev, aby neboli odmietané návrhy tým, že nejaký zákon je v procese schvaľovania.

Ing. Magdaléna Bachanová, Sekcia rozpočtovej politiky, Ministerstvo financií SR - vysvetlila, že MF SR zdôvodnilo svoj postoj/pripomienky k predmetnému materiálu. Pripomienky MF SR v rámci medzirezortného pripomienkového konania: Vzhľadom na textáciu uvedenú vo vlastnom materiáli „*MF SR v roku 2023 v procese prípravy návrhu rozpočtu na roky 2023 až 2025 zahrnie finančné posilnenie Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím*“ upozornilo predkladateľa, že proces prípravy návrhu rozpočtu na roky 2023 až 2025 prebieha v roku 2022 a nie v roku 2023 ako bolo uvedené v materiáli. Zároveň v Doložke

vybraných vplyvov bol vyznačený žiadny vplyv na rozpočet verejnej správy, ale vo vlastnom materiáli v bode 12.1 sa požadoval navýšiť limit výdavkov pre Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím. Na základe vyššie uvedených skutočností a nesúladu v jednotlivých častiach materiálu žiadalo MF SR opakovane o jeho prepracovanie s doplnením kvantifikácie výdavkov v príslušných rokoch.

## **10. Predstavenie výsledkov činnosti zo Správy o činnosti komisára pre osoby so zdravotným postihnutím za rok 2021**

JUDr. Zuzana Stavrovská, komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím predstavila výsledky zo správy o činnosti komisára pre osoby so zdravotným postihnutím za rok 2021 nasledovne:

Rok 2021 v číslach:

*Podnety*- 631 prijatých podnetov, z toho ukončených 552, t.j. 87 percent, vo zvyšných sa ešte koná (a celkovo za 6 rokov sme prijali vyše 3400.

Ukončených podnetov za rok 2021 je 650 (počet je vyšší oproti prijatým, pretože sme dokončili aj niektoré podnety začaté v rokoch predtým), je to o 20 viac ako v roku 2019, ale menej ako v roku 2020.

Najčastejšie zameranie podnetov:

- sociálne poistenie - invalidný dôchodok - 74
- sociálne služby - pobytovou celoročnou formou - 68
- iný občianskoprávny alebo správny problém - 48
- koncesionárske poplatky RTVS - 30
- zdrav. starostlivosť a poistenie - poskytovanie zdrav. starostlivosti - 25
- peňažný príspevok na opatrovanie - nepriznanie - 25
- zdrav. starostlivosť a poistenie - 23
- ostatné kategórie.

*Typy doručených podnetov zo strany podávateľov :*

52 percent tvorili podnety na preskúmanie (326 podnetov)

46 percent bolo žiadosť o poradenstvo (291 podnetov)

2 percentá tvorili návrhy na zmenu legislatívy (14 podnetov)

(okrem toho navrhujeme zmeny legislatívy aj z vlastnej iniciatívy)

V akom veku sa na nás najčastejšie obracajú podávatelia? Najčastejšie stredná a staršia generácia:

Najviac vo veku 51 - 60 rokov

Potom ľudia nad 71

Nasleduje kategória 41-50

Ďalšie vekové kategórie.

*Sumárne zhodnotenie pôsobnosti komisárky v číslach za obdobie posledných 6 rokov*

Konštatované bolo porušenie v jednej štvrtine podnetov, pričom bolo porušených celkom 24 článkov Dohovoru s celkovým počtom 652 porušení.

Najčastejšie zásahy a porušenia článkov Dohovoru:

93 porušení práva na prístupnosť podľa článku 9 – architektonické, komunikačné bariéry – budovy, doprava, informácie;

83 porušenie práva na primeranú životnú úroveň podľa článku 28 – dostatočná výživa, oblečenie, ubytovanie, rovnaký prístup k cenovo dostupným službám, finančná pomoc, verejná bytová výstavba;

81 porušenie práva na prístup k spravodlivosti podľa článku 13;

72 porušenie práva na nezávislý spôsob života podľa článku 19 služby, ktoré zabránia segregácii a izolácii, začlenenie do spoločnosti, osobná asistencia, bývanie, podporné služby, domáce, pobytové, komunitné.

#### *Opatrenia na nápravu*

Na odstránenie zistených nedostatkov sme uložili okrem opatrení ukladaných pri monitoringoch celkom 195 opatrení na nápravu a k nim uložených 206 úloh (v roku 2022 – 33 nových opatrení, z toho 24 bolo splnených).

#### *Súdne konania*

Do 31.12.2021 Úrad komisára vstúpil do 93 súdnych konaní, z toho v roku 2021 Úrad komisára vstúpil do 9 súdnych konaní. Vstup do súdnych konaní bol odôvodnený ohrozením najmä Článkov 5, 7, 12, 13, 23, 27 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím.

V roku 2021 sme sa zúčastnili na 33 pojednávaniach.

#### *Výjazdové dni komisárky*

Vzhľadom na protipandemické opatrenia v roku 2021 len 2 - Dunajská Streda a Hlohovec (rok 2020 len jeden, predtým 7 - 12 výjazdov ročne, počnúc r. 2017), celkovo 32 výjazdov za 6 rokov (+ ďalších 5 výjazdových dní v roku 2022).

Monitoringy v roku 2021  
9 zariadení sociálnych služieb  
3 psychiatrické zariadenia

Celkom k 31.12.2021  
111 zariadení sociálnych služieb  
9 psychiatrických zariadení

#### *Covidový a očkovací rok*

Podnetov týkajúcich sa ochorenia COVID-19 bolo u nás prijatých 74, čo predstavuje takmer 12 percent.

Najčastejšie covidové otázky a podnety:

#### *1. podnety týkajúce sa nemožnosti očkovania osôb s ťažkým zdravotným postihnutím*

Dlho trvalo, kým štát uprednostnil pri očkovaní ľudí so ZP a ich dotknuté osoby, opatrovateľov pod.

Upozorňovali, že hoci vyhláška platná od 27.02.2021 - č. 93/2021 Z. z. upravila očkovanie proti ochoreniu COVID-19 aj pre ľudí so zdravotným postihnutím, v skutočnosti sa títo ľudia nemali ani len kde zaregistrovať. Išlo najmä o imobilných občanov a ich opatrovateľov.

Obrátila som sa preto na MZ SR s návrhom, aby pri najbližšej úprave vyhlášky zvažilo možnosť zaradiť do zoznamu náhradníkov, bez ohľadu na vek aj niektoré osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, klientov ambulantných a terénnych služieb, prípadne osoby, ktoré zabezpečujú starostlivosť osobám s ťažkým zdravotným postihnutím.

17.03.2021 bol spustený nový registračný formulár na očkovanie.

Termíny na očkovanie boli priradované podľa veku. Okrem veku mali v čakárni prednosť už aj osoby s ťažkými a stredne ťažkými závažnými chorobami, stále však „len“ v role čakateľa, teda náhradníka. 31.03.2021 som vyzvala všetky zložky, ktoré sa zúčastňujú na očkovaní proti ochoreniu COVID-19, aby maximálne vyšli v ústrety osobám so zdravotným postihnutím, s argumentom, že je to spolu s dôchodcami najzraniteľnejšia skupina obyvateľstva.

Pacienti s chronickými chorobami sa napokon oficiálne začali prioritne očkovať až vyhláškou platnou od 01.05.2021.

## *2. Otázky týkajúce sa kontraindikácií očkovania u ľudí s rôznymi diagnózami*

Ľudia so zdravotným postihnutím upozorňovali na to, že sa nemôžu dať zaočkovať proti ochoreniu COVID-19 vzhľadom na zdravotné diagnózy a možné kontraindikácie a cítili sa diskriminovaní. Nesúhlasili napríklad s obmedzeniami, ktoré pre nich platili ako pre nezaočkovaných, keďže, ako tvrdili, oni sami si nevybrali možnosť nezaočkovať sa dobrovoľne.

Protestovali, že musia ísť do karantény ako všetci nezaočkovaní. MZ SR až 10.9.2021 spresnilo, že v zmysle platnej vyhlášky Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky č. 117, sa karanténne povinnosti osôb vstupujúcich na územie SR nevzťahovali na osoby s trvalými kontraindikáciami očkovania na základe potvrdenia od lekára. Otestovať sa teda museli, ale nemuseli ísť do karantény. So spomínanými potvrdeniami od lekárov bol však problém. Neexistovali jednotné formuláre, lekári ich nevydávali, a pacientom sa neodporúčali dať očkovať väčšinou len v ústnej forme.

V decembri 2021 MZ SR upravilo postup pre ľudí, ktorí sa nemôžu zaočkovať proti ochoreniu COVID-19. Osoby s kontraindikáciou očkovania tak mohli získať Certifikát o výnimke z očkovania. Ten im mal vydať lekár, a zároveň ich zaevidovať do systému. Spolu s testom tak odvtedy mohli takéto osoby fungovať v rovnakom režime, ako keby boli zaočkované alebo ochorenie prekonali. PCR test mal byť odvtedy u takýchto ľudí bezplatný. Rezort zdravotníctva v tejto súvislosti vydal 22.12.2021 Odborné usmernenie MZ SR vo veci kontraindikácie očkovania proti ochoreniu COVID-19.

## *3. Podnety týkajúce sa možnej diskriminácie pri tzv. očkovacej lotérii*

Od augusta do októbra 2021 organizovalo MF SR tzv. očkovaciu lotériu - odmeny sa žrebovali vo vysielaní stanice Jednotka verejnoprávnej RTVS.

Počas vysielania očkovacej lotérie sa na mňa obrátilo viacero osôb so zrakovým postihnutím, ktoré namietali, že pravidlá očkovacej lotérie sú pre ne diskriminačné. Podľa pravidiel očkovacej lotérie heslo, ktoré musí osoba, ktorú vyžrebujú, povedať do 20 sekúnd, je zobrazené na televíznych obrazovkách. Tým, že heslo nie je prečítané, je pre osoby so zrakovým postihnutím neprístupné.

Keďže vyžrebované osoby sú kontaktované telefonicky, nezabezpečením tlmočenia do slovenského posunkového jazyka nie je zabezpečená prístupnosť ani pre osoby so sluchovým postihnutím. Pre osoby so sluchovým postihnutím je nevyhnutné zabezpečiť tlmočenie do slovenského posunkového jazyka v priamom prenose počas vysielania relácie.

Uložené opatrenia na nápravu RTVS: Požiadala som generálneho riaditeľa RTVS, aby v súčinnosti s MF SR prijali organizačno-technické opatrenia za zabránenie diskriminácie osôb s uvedeným zdravotným postihnutím.

Listom zo dňa 20.08.2021 mi RTVS oznámila, že MF SR dňa 20.08.2021 aktualizovalo podmienky účasti súťažiacich, ktorými sú osoby slabozraké, nevidiace, nepočujúce alebo osoby s iným postihnutím sluchu, alebo vyjadrovania v súťaži a využitia asistencie tretej osoby dodatkom č. 2 štatútu. RTVS sa na rokovaní s vyhlasovateľom súťaže dohodli, že v rámci vysielania žrebovania očkovacej prémie bude heslo uvedené v písomnej aj hovorenej podobe. Zároveň bude zabezpečené aj tlmočenie do slovenského posunkového jazyka. Nastal však ďalší problém. V niekoľkých žrebovaniach očkovacej lotérie bolo heslo prečítané iba jedenkrát pri jeho prvom zverejnení. Heslo teda moderátori nezopakovali viackrát.

Opakované opatrenia na nápravu znova ukladali povinnosť nepretržitého oznamovania hesla, ktoré bolo zobrazené na obrazovke.

## *Monitoriny v zariadeniach sociálnych služieb*

Monitoriny v 9 zariadeniach sociálnych služieb na západnom a strednom Slovensku  
Budovy zariadení:

3 zariadenia spĺňali podmienky bezbariérovosti, 6 zariadení malo nedostatky: pamiatková budova (ťažšia rekonštrukcia), nedostatočný prístup pre imobilných, bariérové vstupy, príklad dobrej praxe: Kamilka, ZSS Maňa - aj keď je v historickej budove kaštieľa, urobili úpravy na zabezpečenie bezbariérovosti

Bezpečnosť:

Všetkých 9 zariadení má: protipožiarne plán, nácviky, hasiace prístroje, niektoré majú aj kamerový systém, či protipožiarne signalizačný systém, niektoré majú aj evakuačné výťahy, ale v jednom zariadení sa do nich nezmesť klient na lôžku; jedno zariadenie nemalo ani požiarne hlásiče, ani nácvik s protipožiarne ochranou vrátane klientov.

Príklad dobrej praxe – jedno zariadenie malo výťahy nielen bezbariérové, ale aj protipožiarne + protipožiarne dvere, elektronický protipožiarne systém, evakuačné podložky, a pod.

Počet klientov v zariadeniach - stále existuje veľa zariadení, ktoré niekoľkonásobne prekračujú zákonom odporúčanú kapacitu 40 miest – nedostatočné súkromie klienta, ochrana intimity

Podávanie stravy - v niektorých zariadeniach je dlhodobo prehliadaný spôsob mixovania stravy do jednej neidentifikovateľnej hmoty, neumožňujú výber aspoň z 2 jedál, vydávajú keksíky za denné jedlo

Právo na súkromie pri hygiene klienta - niektoré zariadenia nevyužívajú dostatočne paravány, nemajú k dispozícii voľne dostupné hygienické prostriedky (mydlo, toal. papier); toalety bez sedadiel, toalety vedľa seba, neoddelené.

Izby klientov – často nesplnená zákonná požiadavka na plochu 10 m<sup>2</sup> v jednolôžkovej a 8 m<sup>2</sup> na jedného vo viaclôžkovej; staré posteľe, preležané matrace, na oknách mreže;

jednolôžková izba na „čas záchvatu“ - nevhodná, tvrdá doska, priezor cez dvere bez osobného kontaktu, je to v rozpore s čl. 28 Dohovoru, existujú vhodnejšie formy - napr. tzv. „bezpodnetná“ miestnosť.

Starostlivosť o klientov - niektoré zariadenia nezabezpečovali stomatologické prehliadky, odporúčame iniciatívnejšie psychologické konzultácie; dobrá prax: informovanie o zdrav. prevencii, možnosti očkovania proti chrípke, prevencia šírenia respir. ochorení počas pandémie, osobná hygiena; klienti sú vedení k samostatnosti, k rozvoju soc.zručností.

Právo na uplatnenie spôsobilosti na právne úkony - veľa klientom je zariadenie opatrovníkom, odporúčili sme iniciovať na príslušnom súde návrh na zmenu opatrovníka z dôvodu konfliktu záujmov; opatrovníkmi by mali byť príbuzní alebo obec.

Ochrana pred mučením - obmedzovacie prostriedky - zamestnanci DSS o tom nie sú dostatočne školení, neovládajú deeskalačné techniky (na zvládnutie agresívneho klienta a pod.), napr. klienti vopred podpisujú informovaný súhlas o fixácii.

### *Súhrn zistení:*

Najmä v ZSS s celoročnou pobytovou formou stále existuje vyššie riziko obmedzovania osobnej slobody klientov, zvýšená ochrana pred „všetkým“ zo strany zamestnancov, pritom si neuvedomujú, že tak zasahujú do základných práv a slobôd. Prijatím Dohovoru OSN v r. 2010 dala SR najavo, že chce skvalitniť život ľudí so zdravotným postihnutím, s tým súvisí aj zámer rôznych programov a stratégií – deinštitucionalizácia sociálnych služieb, do ktorej je zapojených 95 ZSS (z celkového počtu 1131), Národný program rozvoja životných podmienok ľudí so zdravotným postihnutím, Národný program aktívneho starnutia.

Je potrebné:

- naďalej vzdelávať zamestnancov pri uplatňovaní ľudskoprávnej paradigmy, aby sa sociálne služby posúvali od uspokojovania iba základných potrieb aj k podpore kvality života prijímateľov soc. služieb;
- zvyšovať povedomie klientov, aby službu neprijímali pasívne a ako charitu.

### *Monitoriny v psychiatrických zariadeniach*

V r. 2019 sme absolvovali 6 monitorovacích návštev, v roku 2021 tri - PREŠOV, TREBIŠOV, TRENČÍN, v spolupráci s odbornou garantkou MUDr. Dagmar Breznoščákovou PhD.

Zamerali sme sa aj na zmenu zákona č. 576/2004 Z.z. o zdrav. starostlivosti, 10 opatrení MZ SR plus 3 opatrenia - posilniť odborný personál, prijať zákonnú úpravu používania obmedzovacích prostriedkov.

Právo na primeranú životnú úroveň a sociálnu ochranu:

Súhrn hlavných zistení: staré budovy, neútulné priestory, na chvoste záujmu zriaďovateľa. Nadužívanie sieťových postelí (PREŠOV), na detskom oddelení v PO príliš prísny režim prekračujúci najprísnejší režim vo väzniciach, čerstvý vzduch za odmenu - priame porušovanie ľudských práv, nevyhovujúce toalety bez možnosti sa zavrieť.

TREBIŠOV – časť priestorov je moderne upravená, je využívaný „bunkový“ systém, nie sú nainštalované žiadne kamery, prístup k vonkajšiemu prostrediu, priestranný balkón a park, kde sa využíva aj canisterapia.

TRENČÍN - príjmové ambulancie v suteréne, veľký počet pacientov na izbách, neoddelená časť pre nových pacientov.

Právo na najvyššiu dosiahnuteľnú úroveň fyzického a duševného zdravia:

PREŠOV - zamestnanci nie sú vyškolení s medzinárodnými ľudsko-právnymi štandardmi, málo personálu, pri nástupe musí pacient odovzdať svoj telefón.

TREBIŠOV - tiež nemajú školenia, poddimenzovaný počet lekárov; plusom je individuálna liečba, prístup; pacujú s formou virtuálnej reality - doplnková forma lieč. procesu.; oceňujeme techniky psycho-soc.rehabilitácie; veľmi dobrá spolupráca so soc. pracovníčkou pôsobiacou v nemocnici, do budúcnosti by bolo vhodné zvážiť začleniť túto pozíciu do tímu na psychiatrii.

TRENČÍN - väčšinu LP štandardov dodržiavajú, aj keď skôr intuitívne, a nie školeniami; tímová spolupráca s klientom; negatívom je dokumentácia vedená papierovou - ručnou formou.

Právo na uplatnenie spôsobilosti na právne úkony a právo na slobodu a osobnú bezpečnosť.

PREŠOV - informovaný súhlas sa dáva hneď na príjme, aj keď sú manickí – t. j. nevedia, čo im dávajú podpísať; po príjme ich automaticky dávajú do sieťových postelí, a to aj pri prítomnosti iného pacienta na izbe, a to aj deti + monitorovací tím zažil situáciu, keď prijímali detskú (tínedžerku) pacientku, o ničom ju nepočuli, ani o ďalšom postupe a pod., ošetrojúci lekár prišiel až o niekoľko hodín; prezliekať sa musela pred sanitárom - mužom, hoci vyjadrila nesúhlas.

Zaužívané postupy prijímania detských pacientov umožňuje zneužitie nemocnice a procesu nútenej hospitalizácie detí.

Soc. pracovníci sú kontaktovaní iba vtedy, ak potrebu ich prítomnosti posúdi lekár, čo nie je vždy optimálne riešenie, je to formálne.

TREBIŠOV - nízky počet dobrovoľných hospitalizácií pacientov, pretože personál aktívne komunikuje; rešpektujúci prístup, precízne informované súhlasy, no chýba pre takého pacienta, ktorý je obmedzený v spôsobilosti na právne úkony.

TRENČÍN - chyby pri prijímaní za sprievodu polície - na wc ide s mužom aj žena policajtká, za prítomnosti iného pacienta na izbe, políciu volajú, aj keď je pacient pokojný – t. j. zbytočne.

### *Ochrana pred mučením*

PREŠOV- nadužívanie sieťových postelí - 25, ako bežné lôžka demencia a Alzheimerova choroba však nie je legitímny dôvod - po našom upozornení oddelenie vyjadrilo snahu znížiť počet sieťových postelí, teraz ich majú vraj 22.

Obmedzovacie prostriedky nadužívajú, používajú, aj keď si to zdravotný stav pacienta nevyžaduje.

Nemajú bezpečný priestor na vychádzky, deti mali pobyt na čerstvom vzduchu iba za odmenu, správajú sa k nim, akoby tam boli na prevýchove, a nie na liečení, chýbajú individuálne stretnutia s lekárom a psychológom, pacienti sú odtrhnutí od styku s rodinou. Používa sa kombinácia mechanického a chemického obmedzenia bez liečebného účelu. Pacienta po zákroku ECT rýchlo prevádzajú na izbu pred očami iných pacientov, čo je nedôstojné.

TREBIŠOV - nie sú zástancami sieťových postelí – pozitívum.  
Chýba individuálny terapeutický plán, či smernice používania obmedzovacích prostriedkov.

### *Aktivity v oblasti legislatívy*

Mojou úlohou je aj sledovanie legislatívnych zmien a návrhov, ich pripomienkovanie, ale aj vlastná iniciatíva - navrhovanie zmien, ktoré sú podľa môjho názoru a na základe aplikačnej praxe potrebné.

V roku 2021 sme riešili:

- Potrebu novely opatrenia 6/2009 MPSVaR, ktorým sa ustanovuje zoznam stavebných prác a maximálne zohľadňované sumy z ich ceny, keďže toto opatrenie je z roku 2009 a nezodpovedá cenám práce, t. j. žiadateľ o príspevok na rekonštrukciu domu, kúpeľne, garáže a pod. - získa len veľmi malú čiastku z reálnych nákladov.

- Novelizácia Zákona 448/2008 o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ŤZP - nedostupnosť kompenzačných pomôcok z dôvodu vysokého poplatku, na ktorý nemajú dosť prostriedkov.

Návrh 90 osôb nepočujúcich na zmenu návrhu zákona o mediálnych službách - pretože neboli akceptované pripomienky týkajúce sa skrátenia prechodného obdobia na zabezpečenie multimodálneho prístupu k televíznej programovej službe vo forme titulkov pre osoby so sluchovým postihnutím, tlmočením do slovenského posunkového jazyka a hlasové komentovanie pre nevidiacich.

### *Účasť v pracovných skupinách*

Pracovná skupina pripravujúca nové stavebné predpisy dožadovali sme sa toho od roku 2017, prizvali nás až júl 2020.

Problémy: kolaudácia bariérových budov, absencia kontrolných mechanizmov, nahradiť pojem „bezbariérové navrhovanie“ pojmom „univerzálne navrhovanie“, posudzovanie bezbariérového užívania až počas kolaudácie je neskoro, žiadali sme možnosť vyjadrovania sa verejnosti k výstavbe. Uplatňovanie pripomienok v rámci MPK cez portál SLOV-LEX.

### *Príbehy:*

Jednotlivé podnety, ktorých posudzovanie sme v roku 2021 uzavreli, sme prerozprávali do príbehov. V správe sme zverejnili 40 takýchto príbehov, ktoré poukazujú na ťažký život ľudí so zdravotným postihnutím v celom spektre spoločenského života. Niektoré príbehy opisujú

niekoľkoročnú cestu za dosiahnutie pomoci a podpory štátu. Osobitne sú zvýraznené záverečné opatrenia na nápravu v príbehoch, v ktorých sme v záverečnom hodnotení uložili orgánu verejnej správy aj opatrenia na nápravu.

Dodala, že veľmi rada zverejňuje aj príbehy, ktoré potvrdzujú dobrú prax verejnej správy a spoluprácu Úradu komisára so samosprávou, samosprávnymi krajinami, poslancami NR SR, mimovládnyimi organizáciami zastupujúcimi ľudí so zdravotným postihnutím pri riešení akútnych situácií, v ktorých sa ľudia so zdravotným postihnutím ocitli.

## **11. Rôzne**

### **➤ Informácia k zákonu o profesionálnych náhradných rodičoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov**

Ivana Mrázková, riaditeľka odboru stratégie sociálnej ochrany detí a rodiny MPSVR SR – informovala, že Zákon o profesionálnych náhradných rodičoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o PNR“) bol NR SR schválený 4. 10. 2022 a ministerstvo tak plní, resp. utvára podmienky pre naplnenie strednodobého cieľa č. 8 stratégie (deinstitucionalizácia kapacít centier pre deti a rodiny); opatrením je Skvalitňovanie podmienok profesionálnych náhradných rodín, úlohou je utvorenie legislatívnych podmienok a kritériom hodnotenia je predloženie zákona o profesionálnych náhradných rodičoch.

Aktuálne máme na Slovensku 122 centier pre deti a rodiny (ďalej len „CDR“) (bývalé krízové strediská, resocializačné strediská a detské domovy), z toho je 68 v zriaďovateľskej pôsobnosti Ústredia PSVaR, v tej časti bývalých detských domovov – CDR s programom, žije cca 4600-4700 detí a cca 430 mladých dospelých (v CDR sa vykonávajú rôzne súdne rozhodnutia - neodkladné opatrenia, časovo limitované výchovné opatrenia a ústavná starostlivosť).

CDR majú rôzne organizačné súčasti a jednou z nich je profesionálna náhradná rodina – máme (k augustu 2022) 760 takýchto organizačných súčastí (z toho 600 v štátnych CDR), v ktorých žije cez 1400 detí a mladých dospelých. Starajú sa o ne u seba doma vo svojom domácom prostredí zamestnanci CDR – profesionálni náhradní rodičia. Profesionálni náhradní rodičia sú zamestnanci s veľmi neistými podmienkami pre výkon práce (nie zlými, nie dobrými - v zásade takými neurčitými/nijakými). Na výkon tejto práce sa vzťahujú ustanovenia Zákonníka práce o tzv. domáckej práci a telepráci, ktoré naozaj nevyhovujú – všetko je problém: miesto výkonu práce, prekážky v práci, stravné, dovolenky....

So zástupcami PNR a zástupcami CDR ako zamestnávateľmi boli dohodnuté riešenia špecifik tejto práce. Na PNR sa bude vzťahovať zákonník práce s odchýlkami upravenými v osobitnom zákone. Nový zákon teda upravuje predpoklady na výkon práce (veľmi prísne), osobitosti pracovného pomeru (špecifické náležitosti pracovnej zmluvy, náležitosť skončenia pracovného pomeru...), povinnosti a obmedzenia, prekážky v práci, prerušenie výkonu práce, dovolenky atď. a v neposlednom rade aj mzdové náležitosti zjednocujúce mzdové pomery PNR v štátnych a neštátnych CDR a zohľadňujúce nielen skúsenosti PNR ale aj náročnosť starostlivosti o dieťa.

Z cca 1400 detí a mladých dospelých žijúcich v PNR je cca 140 detí so zložitým zdravotným znevýhodnením – záleží nám nielen na zvýšení celkového počtu detí v PNR, ale aj na zvýšení počtu detí so zdravotným znevýhodnením v PNR. Napomôcť má tomu celková stabilizácia podmienok výkonu tejto práce, ako aj zohľadnenie náročnosti práce formou osobitného príplatku ak PNR poskytuje starostlivosť dieťaťu s ŤZP alebo dieťaťu s posúdenou (posudkovým lekárom) potrebu osobitnej starostlivosti alebo zlepšením dostupnosti



kompenzačných pomôcok pre deti v PNR (súčasťou zákona je aj novelizačný článok - novela zákona č. 447/2008 Z. z., ktorou sa zjednodušujú podmienky na prístup detí v PNR ku kompenzačným pomôckam).

➤ **Ukončenie**

Pani štátna tajomníčka PhDr. Soňa Gaborčáková všetkým poďakovala za konštruktívnu diskusiu a ukončila zasadnutie.

Zapísala:

PhDr. Mária Homolová v. r.

tajomníčka Rady vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím

Schválila:

PhDr. Soňa Gaborčáková v. r.

štátna tajomníčka

predsedajúca zasadnutiu Rady vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím